

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so pošt. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Ameriška izjava.

Akoravno ni bogzna kako zapečateno jamstvo miru in odstranjena nevarnost prekinjenja diplomatskih zvez z Nemčijo, vendar je vsaj hipno gotov še mir, kar je gotovo tudi to neprecenljive koristi.

Združene države pravijo: Sprejememo na znanje „izjavo namena“ Nemčije, da v bodoče ukrene vse v omejitve bojevanja z bojujočimi silami.

4. februarja 1915 poostrena podmorska vojna je torej srečno odstranjena — Združene države se torej zanašajo na vestno izvedenje tega stavka. Prememba v nemški politiki izključuje torej najnevarnejšo točko za povod omenjenega prekinjenja. Noben trenotek pa se ameriška vlada ne spušča v idejo razpravljanja o spoštovanju človečnosti, tudi od strani drugih držav, kot v pogoj za odjenljivost Nemčije.

Ta izjava je nenavadno ostra, jasna, kar ni v navadi pri diplomatskih izjavah; ker pa je to jasen odgovor tako tudi za Ameriko, je odstranjena nevarnost spora med dvema velesilama, ki sta bila že od početka republike nekajliva, se slednjič tudi ta jasnost sprejme.

Končni stavki note odlagajo misel, da Amerika istovestno spoštuje pravice nevtralec. Ta stavek pa ne zadeva toliko medsebojnosti teh držav, tembolj vprašanje splošnega miru in splošne upostavitve pravic vseh narodov, tako je torej za celokupno človeštvo morda najvažnejši. Nemčija je brezpogojno — akoravno ne brez pridržka — izrecno opustila najpomembnejše vojno sredstvo, kot izraz za pripravljanje miru in upostavitve narodnih pravic. Ta žrtev je bila z ozirom na notranje težave in vočigled vojnega položaja nelahka. Opaža se, da skoro vse konservativne stranke zastopajo način neomejenega in nesvarilnega torpediranja ter da se državni kancler bolj nagiba k levici ter k odločitvam za ciljem mirovnega stremljenja nemške socialne demokracije, koje močan vpliv se posebno opaža pri vnanji politiki države. Vojni po-

ložaj pa osvetljuje Angleško kot zagovornico vojne med entento. Nemška popustitev v načinu torpediranja je akt, ki znači njeno voljo do zblizanja miru kljub njenemu ugodnemu vojnemu položaju, kar priznavajo celo nevtralne države. Navidezno pa je, da so Združene države ravno to okoliščino rezko zavrnilo.

Kar Združene države naglašajo, ni ravno trajno. Pravijo: Če bo kak Amerikanec vsled načina nemškega bojevanja protipravno prizadet, je to stvar le Nemčije in Amerike ter ni zadeva tretje države. Kršenje je to ameriškega objektivno-posebno-pravnega stališča, in to kršenje odklanjamo. „Odgovornost z ozirom na pravice nevtralec ni nič skupnega, nič relativnega“.

To juristično ošpičeno, skoro profesorski sformano smisel se po domače prestavi: Kršenje narodopravne skupnosti nam nič mar; mi nočemo biti relativen — kakor vsak drug — ud skupnosti, temveč absolutno kot individuum narodnega prava. Mi si ne pustimo nobenega kršenja dopustiti od strani Nemčije, kar si pa pustimo dopasti od drugih držav, to nič mar Nemčiji, in ji nismo dolžni odgovornosti. Mi čuvamo svoje posebne interese, splošna pravica narodov nas ne briga.

Tako nota v svoji neovrzeni jasnosti. Ako bi bila sama na svetu, bi prerokovala žalostno perspektivo ameriške morskopravne politike. K sreči so se Združene države že često in svečano postavljale na drugačna stališča. To stališče bi pa bilo tudi občutno krivično. Kajti pravica obstoja samo v skupnosti in po skupnosti, vsaka pravica je relativna, t. j.: je za vse člane skupnosti. Vsak nevtralec ima pravico do neprizadetnosti vsled dveh vojujočih se strank. Če si pa pusti dopasti pravne kršitve od strani in v korist ene stranke, potem preneha biti nevtralec in zgubi pravico pritožbe čez drugo stranko. In tako je ta zadeva.

Pravico prostosti nevtralec v njihovih kupčijskih zadevah je bila po Angleški omejena, zato je izšel ukaz 4. februarja l. l.

brezobzirnega in brezsvarilnega torpediranja. To je bila krivica nevtralec, dvojna krivica Nemčiji. — Nevtralci nimajo ali moči ali ne volje to krivico preprečiti, torej pristojna brezdvojnno pravica Nemčiji zadoščenja in obrambe, četudi so nevtralci in nebojujoči prizadeti. Slučaj dokazuje jasno, da je pravo nevtralec kakor subjektivno pravo le relativno in zadeva skupnosti. Ima torej Nemčija pravico za svojo žrtev zahtevati — proti uslugo.

Takole izgledajo pravice. V vojni je pravica — pest močnejšega! V vojni se poslužujejo radi raznih pravnih argumentarij čez točke in pogodbe v svoje kritje. Vidno je, da ameriško belo hišo vodijo le njeni stvarni razlogi, sicer kako bi izgledalo — „lifranje“, če bi se Wilson obrnil tudi proti Angleški s takim obrazom, kakoršnega zahteva pravljica o — skupnosti!

Če hoče biti Amerika posredovateljica miru, se mora podvzati, predno nagromadi takih nelogik — če hoče resno pokazati svojo skrb za tako bridko preizkušano Evropo.

Morda nam prinese bližna prihodnost tako ali tako. Moramo se opremiti s potrpežljivostjo in stanovitnostjo ter premotriti tudi javno mnenje onkraj Oceana. Če tudi je res morda Wilson nasprotnik vojne, vendar je tudi njegov nazor pod pritiskom okoliščin. Mi pa gojimo nado, da skoro požene brstje nemške popustljivosti in lojalnosti svoj cvet in sad miru!

Zvišanje vzdrževalnine za otroke pod 8 leti.

Po dolgem času je vendar vlada prišla do tega, da je ugodila zahtevam socialno-demokratskih poslancev, da se zviša vzdrževalnina otrokom pod 8 leti. Koliko stane otrok predno dočaka 8. leto, ve le tisti, ki jih ima celo kopo. Ker stane preživljanje otrok pod 8 leti ravno toliko — če ne več — kakor preživljanje odrastlih, zato se je zahtevalo, naj bo vzdrževalnina teh otrok enaka otrokom nad 8 leti.

LISTEK.

Pariška komuna. (1871—1916).

Dne 28. marca je poteklo 45 let odkar je izbruhnila vstaja pariških delavskih slojev ter je postavila podlago komuni. Eno stoletje, je preteklo, kar koraka Francoska na čelu narodov, tvoreča nove ideale, bije silne boje ter gladi pot drugim. Tekom te dobe se je pa odigralo še marsikaj: Nemčija, dotlej še malovažna država z malim državnim aparatom, se je zbudila, proletarski Dunaj je postal Nemčiji Paris; bile so vstaje v Poljski in južni Nemčiji, v Italiji je zavalovila narodna revolta, Garibaldi in Lassalle sta zatonila, ostala sta pa Marx in Engels s svojimi občestvenimi manifestacijami; razvila se je in ugasnila angleška koristija, vzšla je mednarodna družabnost, v Rusiji in v Ameriki pa se je utrgala veriga suženstva. Povsod probuda, povsod boj, a vse je bilo le tako nekaka posamezna osamosvoja — edino v Franciji se je razvilo polnomerno in dovršno življenje tam se je nastopilo

bolj energično, tam so napredovale ideje pod utisom izkustva in pretehtanja njih vrednosti. Kar je bilo drugod šele v klitju, je zrastle tu naglo; najmočnejši te stoletne orjaške sile revolucijske Francije — od naskoka Bastilij pa do današnjih dogodkov — je in ostane ton — komune!

Padanje pariškega proletarijata je bil, ko mu je bil spodbit sedež po nacionalistih, mogočen krik in klic po pravi demokraciji, klic, ki so ga slišali preko državnih mej — proletarci celega sveta.

Revolucionisti so stavili komuni dvoje nalog: militaristično in politično. Odbiti je bilo versajlsko armado in jo uničiti ter voditi boj v prilog reakcionistov, v smislu nacionalizma, to je, strniti se s provincami. S to zadnjo zahtevo pa ni soglašala komuna iz državnopravnih razlogov. Njena vojaška uprava se je tekem tega tudi poslabšala; sploh je bila komuna v tej zadevi zelo šibka, kar je škodovalo pri pogumu in žrtvovanju bojevnikom - proletarijatom. Komuna se je pečala večjidel z demokratiziranjem uprave in vsega političnega življa v korist uresničitve enakopravnosti, brez ozira na stan in poklic celokupnosti ter z

oprostitvijo vseh krajev javnosti iz njih ovir in omejitvij. To bi bila naloga, ki bi zahtevala sploh mnogoletne normalnosti — stvari pred katerimi je meščanska Francija obstala 45 let, ter posebno v sedanji vojni spoznava ono slabo stran nepopolnosti: birokracija, to je ona resnična neenakost, državljanov, socialna nesamostojnost ženstva kot stvar nezaupnosti vladajočih klik Francije v razvoju popolnosti. V tem je zgodovinska objektivnost tedanje komune, ki si je stavila kot program, kojega naj bi uresničil proletarijat. In zgodilo bi se, da ji ni zahrbtno preprečila njene vzvišene ideje — buržoazija, ki je spremenila demokratične nazore v socialno revolucijo.

V imenu ljudskih pravic je nastal boj proletarijata proti reakcionarni buržoaziji. Na zidovju v boju z Versajlem je padla komuna, a je zapustila svoje ideale delavstvu celega sveta; ne samo za Francijo, temveč za celokupno človeštvo. Že Marx je označil njen padec, ne kot padec, marveč je videl ravno v tem padcu več doseženosti in več uspeha kot v zmagi. Posamezne ideje kažejo se še danes in njeni temeljni nazori žive še danes!

Naredba razglša, da se zviša vzdrževalni prispevek za otroke pod 8 leti za 50%, torej na 75% normalnega prispevka. Dosedaj se je nakazovalo otrokom pod omenjeno starostjo le polovico običajne podpore, kar je bilo vsekakor premalo. Naredba pravi, da se je vlada moral ozirati na spremembo življenjskih razmer podpiranca, ki so se tekom vojne mnogo spremenile. Te zvišane vzdrževalnine pa bodo deležni le taki, ki stanujejo v najetih stanovanjih ne v lastnih hišah ali pa v krajih, kjer je življenje drago: v mestih in industrijskih krajih. Otrokom v rodbinah, v katerih uživajo že 3 člani celo vzdrževalnino, se vzdrževalni prispevek ne bo zvišal.

Nadalje določa naredba, da se ima izplačati podpora tudi onim otrokom, ki so bili rojeni po smrti vpoklicanca. Istotako tudi, da se ima podpora onim otrokom, ki so med tem dosegli starost osmih let, zvišati na celo kvoto. Posebno pa določa, da se ima vzdrževalna podpora izplačati tudi onim družinam, katerim se je vsled prejemkov vpoklicancev svoječasno odklonila, katerim pa so ti prejemki vsled smrti vpoklicanega odpadli. Take naknadne prošnje se imajo pravočasno vložiti.

Smisel naredbe je pač ta, da zvišane podpore ne bodo deležni vsi otroci, ampak le oni, katerih stariši morajo plačati stanarino. Ker je na Kranjskem določena podpora za še ne osem let stare otroke po 52 $\frac{1}{2}$ vin. tedaj imajo odsleči dobiti 79 vinarjev. Nebenega poviška pa ne dobijo otroci pod 8 leti onih družin, če dobiva mati in trije otroci, ki so osmo leto že dopolnili, celotno, v kraju običajno državno podporo.

Vlada pravi, da bo to povišanje stalo do 60 milijonov kron na leto; do konca leta 1915 pa da se je izplačalo na podporah eno milijardo kron.

Preosnova določil o izplačevanju vzdrževalnih podpor, do katere se je vlada odločila na zahtevo socialno demokratičnih poslancev, ima še vedno svoje hibe, in še ne odgovarja popolnoma ljudskim zahtevam. Vsekakor pa je ta preosnova važna pridobitev, kateri bodo morale slediti tudi druge nujne reforme.

Svetovna vojna.

Spor med Ameriko in Nemčijo je zaenkrat poravnani. Poročila iz Novega Jorka pravijo, da večina ameriške javnosti soglašajo z Wilsonovo noto. Amerikanci si ne želijo nadaljnjih zapletov in smatrajo, da se jih tudi ni bati, ako se bo Nemčija korektno držala svojih obljub. Med Zedinjenimi državami in Nemčijo je pričakovati sedaj še pogajanj radi odškodnine za škodo, ki je nastala Amerikancem vsled torpediranja „Sussex“. Reuter javlja, da se bo Amerika obrnila na Nemčijo tudi s vprašanjem, kako je bil poveljnik podmorskega čolna, ki je torpediral „Sussex“ kaznovan. Isto vprašanje hoče washingtonski kabinet staviti tudi dunajski vladi radi torpediranja „Ancone“.

Obletnico italijanske vojne napovedi, ki bo 23. t. m., pripravlja ministrstvo potom govorov, ki naj bi ogreli javno mnenje, katero kaže, da je vedno bolj naveličano vojne. 11. t. m. je došel Salandra v Brescia, kjer je bil slovesno sprejet, podarili so mu majhen posnetek slovečega kipa boginje zmage, in Salandra je govoril, rekoč, da je Italija odločena vztrajati. Mi moramo zmagati, je vzkliknil Salandra. Italija med narodi Evrope ni mogla ostati s prekrižanimi rokami, marveč je morala poseči vmes. Vojna bo trajala dokler bo morala trajati. Darilo, katero mi je dala Brescia, vzamem kot simbol zmage, za katero mora delovati vsak po svoje. Upam, da je bom mogel zapustiti svojim sinovom kot najplemenitejši spomin svoje družine.

V preteklem tednu so Italijani obtipavali našo tirolsko in koroško fronto brez

uspěha. Poskusili pa so tudi svojo srečo ob Soči. Tu se je zvišalo artiljerijsko delovanje pa tudi infanterija je napadala na Tolminskem proti Mrzlemu vrhu, južno Gorice pri Sv. Martinu in na hrib Sv. Mihaela. Vsi napadi so se izjalovili, ob Sv. Mihaelu so imeli Italijani še posebno znatne izgube. Svoje junaštvo so pokazali z metanjem bomb na Gorico. S tem niso izvršili nikakega vojaškega namena, pokazali so le zopet enkrat zavrženi način svojega vojevanja.

Na jugozapadni fronti se je pričela kakor je posneti iz najnovejšega generalštabnega poročila, doba povišane delavnosti. Na celi italijanski fronti so se začeli boji, ki so med seboj v zvezi. Avstrijsko uradno poročilo govori o dveh glavnih bojiščih: na jugovzhodni tirolski meji in ob spodnji Soči. 16. t. m. so avstrijske čete naredile zmagovit sunek na vsej italijanski fronti. V teh bojih so ujeli nad 6341 mož, 17 strojnih pušk in 13 topov.

Ruski listi poročajo, da petrograjski listi z gotovostjo trde, da tretje zimske vojske več ne bo. Rusko vojno vodstvo se sicer pripravlja, a le iz previdnosti. O koncu vojske se ti krogi več ne varajo, a upajo, da popuste osrednji velesili proti znatnim koncesijam na Balkanu ali orientu, a tudi na to več veliko ne upajo. V Petrogradu računajo letos še na dve veliki ofenzivi: eno s strani osrednjih velesil, drugo s strani entente. Od njenega poteka in izida postanejo odvisna mirovna pogajanja. Tudi petrograjski in moskovski borzni krogi zelo resno računajo na to, da se sklene mir še pred zimo. — Na bojišču nobenih posebnih dogodkov.

Balkan. Ententa zahteva od Rumunske pojasnil glede trgovinske pogodbe s centralnimi državama. Pravi, da pogodbe očitno presegajo okvir čisto komercialnih dogovorov, saj otvarjajo centralnim državam trg za nabavo najpotrebnejših naravnih produktov. Pogodba Rumunije z Nemčijo in Avstrijo ima marveč po nazoru naših vodilnih krogov večji politični pomen, akoravno zatrjuje rumunska vlada ententi, da te pogodbe ni smatrati kot znamenje, da se je politična smer rumunske vlade spremenila. Zato smatrajo ententne države za potrebno storiti korake, da natančno izvedejo okolnosti, ki so povzročile, da je Rumunija sklenila trgovsko pogodbo najprej z Nemčijo, potem pa z Avstrijo.

Glede bojev v Makedoniji poroča „V Zg.“ iz Aten: Istočasno, ko so Francozi zasedli Florino, je ena francoska divizija prekoračila reko Strumo. Atensko časopisje potrjuje, da se bodo Srbi borili na levem krilu makedonske fronte. V grških krogih se govori, da bodo makedonsko ofenzivo entente podpirali tudi Rusi, ki nameravajo pri Varni izkrcati večjo armado — baje 300.000 (?) mož.

Prevažanje srbskih čet s Krfa v Solun se neprestano nadaljuje. Srbi so nastanjeni v taboriških jugovzhodno Soluna. Prevažanje nadzira prestolonaslednik Aleksander, ki se poda, čim bo vsa srbska armada zbrana, v Eidibos, da pripelje kralja Petra v Solun. Na kak način navdušuje ententa srbske vojake za boj, dokazuje govor nekega francoskega generala, ki je srbskim četam napovedal, da bodo vkorakale najprej v Sofijo potem v Belgrad in konečno na Budimpešto in Dunaj.

Na Francoskem bojišču nič posebnega. — Vojaški kritiki govore v pariških listih s čudnim naglasom o skorajšnji ofenzivi na ruski fronti. Verraux pravi, da se sovražnik ne razumljivo dolgo obotavlja in izgublja najboljše tedne. Sedaj organizacija ruske vojske še ni gotova, pozneje bo uspeh za Nemce težji. Kritike napravijo vtisk, kakor da vidi Francoska v ofenzivi na vzhodni fronti sredstvo za olajšanje boja pri Verdunu.

Generalna prebiranja

vseh v letih 1897 do všteti 1866 rojenih črnovojnih zavezancev se vrši

na Kranjskem:

22., 23., 24., 25., 26., 27., 28., 29., 30. in 31. maja v Ljubljani za sodna okraja Ljubljana (izvemši mesto Ljubljana) in Vrhnika; 2., 3. in 4. junija v Crnomlju za sodna okraja Crnomelj in Metlika; 6. junija v Trebnjem za sodni okraj Trebnje; 7. junija v Žužemperku za sodni okraj Žužemperk; 8., 9. in 10. junija v Novem mestu za sodni okraj Novo mesto; 13. junija v Ratečah za sodni okraj Rateče; 14., 15. in 16. junija v Krškem za sodni okraj Krško; 17. in 18. junija v Kostanjevici za sodni okraj Kostanjevica; 19., 20. in 21. junija v Mokronogu za sodni okraj Mokronog; 23. in 24. junija v Višnji gori za sodni okraj Višnja gora; 26., 27. in 28. junija v Litiji za sodni okraj Litija (izvemši občine Zagorje, Aržišče, Kolovrat in Kotredež); 30. junija, 1. in 2. julija v Zagorju ob Savi za občine Zagorje, Aržišče in Kotredež v sodnem okraju Litija; 22. in 23. maja v Jesenicah za sodni okraj Kranjska gora; 24., 25., 26. in 27. maja v Radovljici za sodni okraj Radovljica; 28., 29. in 30. maja v Kranju za sodna okraja Kranj in Tržič; 31. maja, 1., 2. in 3. junija v Škofji Loki za sodni okraj Škofja Loka; 5., 6., 7., 8., 9. in 10. junija v Ljubljani za mesto Ljubljana v sodnem okraju Ljubljana; 13., 14., 15., 16. in 17. junija v Kamniku za sodna okraja Kamnik in Brdo; 19., 20. in 21. junija v Ribnici za sodna okraja Ribnica in Velike Lašče; 23., 24. in 25. junija v Kočevju za sodni okraj Kočevje; 20., 21., 23., 24., 25., 26. in 27. junija v Postojni za sodne okraje Postojna, Ilirska Bistrica, Senožeče in Vipava; 29. in 30. junija, 1., 2. in 3. julija v Logatcu za sodne okraje Logatec, Lož in Cerknica; 5., 6., 7. in 8. julija v Idriji za sodni okraj Idrija; Začetek prebiranja vsaki dan ob 7. uri dopoldne.

Na Štajerskem:

V Celju (mesto) 22. maja, v Celju (okolica) 23. maja do 10. junija, v Trbovljah 13., 14., 15. junija, v Mozirju 17., 18., 19. junija, na Ljubnem 21. in 23. junija, v Šmarju 25. do 29. junija v Brežicah 1. do 3. julija, v Kozjem 5., 6. julija, v Selnici 8., 9. julija, v Soštanju 22. in 23. maja, v Velenju (pri rudokopu) 24. maja, v Slovenjem Gradcu 25. in 26. maja, v Marenbergu 28., 29. in 30. maja, v Ljutomeru 1. do 4. junija, v Ptujju 6. do 10., 13. do 17. junija, v Ormožu 19., 20. in 21. junija, v Rogatcu 23. in 24. junija, v Konjicah 25. do 30. junija, v Cmurku 22. do 26. maja, v Radgoni 3. do 9. julija, v Mariboru 10. do 17. julija, 25. do 27. julija, v Št. Lenartu 18. do 20. julija, v Slov. Bistrici 21. do 24. julija.

Domači pregled.

Zopetno prebiranje letnikov 1897—1866 rojenih črnovojniških zavezancev. V pojasnilo udeleženih krogov se opozarja izrečno na to, da morajo k zopetnemu prebiranju, katero je bilo s pozivnim razglasom „O“ zaukazano za letnike 1897 do vstevši 1866 črnovojniških zavezancev, priti tudi vsi črnovojni zavezanci teh rojstnih letnikov, ki so bili že pri kakem prejšnjem prebiranju spoznani sposobnim za črnovojniško službo z orožjem, pri prezentaciji ali pozneje pa so bili zopet kot nesposobni na dopust poslani. Torej, k prebiranju morajo priti vsi oni, ki so bili svoječasno pri prezentaciji poslani na dopust.

Službena odpoved pred prebiranjem je neveljavna. Ko so posamezni podjetniki zvedeli za ravnokar razglašena prebiranja, so pričeli odpovedovati službe svojim uslužbencem. Ker pa tako postopanje nasprotuje namenu naredbe, zato ukaz p. avosodnega ministra z dne 16. maja jemlje pravno moč takim odpovedim, ki so bile podane z ozirom na bližnja prebiranja. Naredba z dne 29. februarja 1915, d. z. 38, določuje v § 2., da v službenih razmerjih, ki spadajo pod zakon o trgovskih pomočnikih, odpoved tekom vojne ne drži, če je bila dana po dnevu, ko je delojemalec, ki ni bil vpoklican že tekoj v začetku vojne, bil vpoklican v vojaško službo, ali je bil asentiran ali spoznan kot pripraven za službo z orožjem ali za črnovojniško službo z orožjem. Da se pa čuva upravičene interese obeh strank, ima podjetnik v posameznem slučaju protidokaz, da je razlog odpovedi očitno v kaki drugi okoliščini, ki ne stoji v zvezi s prebiranjem, n. pr. ustavitev ali omejitev obrata. V takih slučajih je odpoved veljavna.

Millijonski profit celovške vnovčevalnice za živino. S preponižno temeljno glavnicco 150.000 kronic so svoj čas ustanovili v Celovcu vnovčevalnico za živino. Namen je bil, naj ta vnovčevalnica izpodrine prekupce in ustvari take razmere, da bodo živinorejci dobivali za živino več, konsumentje pa bodo za meso plačevali manj, kakor prej. Dobiček bi torej morali imeti živinorejci in konsumentje. Zdaj pa se je v občinskem svetu celovškem razkrilo, da je dobiček imela samo vnovčevalnica. Ta je v letu 1915 pobasala kar poldrugi milijon kron in pokazala, da je hujša od vseh prekupovalcev. Vnovčevalnica se opravičuje, da je pri prodaji živine celovškim mesarjem imela 50.000 K izgube, ostalo svoto, to je več kakor 1.400.000 K pa da je zaslužila pri dajtvah za armado. Bog ve, če delajo tudi drugi liferantje živine za armado take mastne dobičke, kakor ta celovška vnovčevalnica.

Avstro-ogrška nagodbena pogajanja se bodo nadaljevala ta teden na Dunaju. Konferenc se udeležijo avstrijski ter ogrski ministri in strokovni referenti.

Smrt na železniški progi. V bližini Wollaniga pri Beljaku so našli na železniški progi nekega mrliča, kateremu je bil vlak glavo odtrgal. Mrtvi je hlapec Jakob Perhineg iz Wernberga.

600 letnica rojstva Karla IV. Češki listi se spominjajo s posebnimi članki, da je poteklo 14. maja 600 let, odkar se je narodil poznejši slavni česki kralj in nemški cesar Karol IV., kot sin kralja Jana Luksemburškega in hčerke zadnjega češkega Přemyslida Vaclava II. Doba Karla IV., ki je bil kršen na ime Vaclav, ki ga je zamenjal pozneje na francoskem dvoru z imenom svojega botra, je zapisana v zgodovini češkega naroda z zlatimi črkami.

Samomor v grobu. Uradni sluga Frans Jirku v Celovcu je šel 12. t. m. opoldne na pokopališče. Tam si je izkopal grob, se vanj vlegel in se ustrelil. Bil je takoj mrtev. Mož je zapustil vdovo s tremi nepreskrbljenimi otroci.

Draginja na Dunaju. Na trgu na Dunaju so poskočile vse cene govedi in prašičev. Voli, teleta in krave veljajo zdaj že petkrat toliko, kakor pred vojno, prašiči pa šestkrat. Dunajski trg preskrbuje z živino in s prašiči Ogrska. Tam je živine in prašičev sicer dovolj, a špekulantje nalašč zadržujejo oboje, da bi cene še višje pognali. Sploh je postopanje Ogrske jako podučno. Zdaj pošilja v Avstrijo le tretjino tiste množine moke ki jo je pošiljala v miru, krmil pa sploh nič ne da, pač pa kupuje govejo živino v Avstriji, jo zmasti in jo potem za velikanske cene proda nazaj v Avstrijo. Vse dunajsko časopisje piše jako obširno o stiski za živila, ki je zavladala na Dunaju. Dunajski župan je šel s posebnim odposlanstvom k namestništvu in je nujno prosil pomoči. Namestnik je obljubil storiti, kar mu bo mogoče, sicer

pa je županu svetoval, naj se obrne do ministrstva.

Večkratni morilec žensk v Czinkoti na Ogrkem. V Budimpešti se vrši te dni velika obravnava proti morilcu Kisu, ki je obdolžen večkratnih umorov. Sodna obravnava je našla pri hišni preizkavi sedem umorjenih žensk in truplo novorojenčka. Trupla so bila večinoma naga in stlačena v sode. Dosedanje policijske poizvedbe so dognale, da je imel Kiss z 21 ženami in dekleti osebne zveze, ki so vse izginile. V njegovem stanovanju so našli oblek od 40 različnih žensk.

Kje se po težkem tedenskem delu najbolje in najceneje zabava? Brezdvomno v „Kino Centralu“ v deželnem gledališču. Danes v petek je na vrsti velika Wegenejeva drama „Dijak iz Prage“. Film je dolg 1700 metrov! V soboto 20., **nedeljo 22.** in ponedeljek 23. maja se igra pretresljiva kriminalna drama „V krivdo zapleten“ s slavnim igralcem Zelnikom (v glavni vlogi in izvrstna veseloigra iz meščanskega življenja „Veliki mož“. Nekaj posebnega, napeto zanimivega pa bo na sporedu tudi v torek 24., sredo 25. in četrtek 26. maja: najnovejši film iz doživljajev slovitega detektiva Stuarta Webbsa: „Opiralec pisem“. Ne zamudite, ogledati si teh predstav in rekli bode, da smo prav imeli, da smo vam to zabavo priporočili.

Svetovni pregled.

Grof Tisza v Srbiji. Ogrski ministrski predsednik grof Tisza se je podal na kratko inšpekcijsko potovanje v Srbijo. Ko je prispel v Šabac, ga je pozdravil generalni gubernator grof Salis-Seewies. Nato je obiskal grof Tisza Valjevo. Listi poročajo, da si ogleda ogrski ministrski predsednik vsa važnejša od naših čet zakedena mesta ter poseti na povratku tudi Sarajevo in Zagreb.

Trgovski dogovor med Avstrijo in Rumunijo. Pred kratkim se je sklenila med Avstro-ogrsko in Rumunijo nemško-rumunski pogodbi podobna pogodba o ureditvi medsebojnega izmenjavanja blaga. Dogovor hoče pospeševati trgovski promet, ga olajšati in omogočiti tudi medsebojni prehodni promet. Pogajanja o izvršitvi pogodbe se še vrše in bodo menda v kratkem končana.

Pred vojno Zedinjenih držav z Mehiko? »Kölnische Ztg.« poroča po privatni brzojavki »Stampe« z dne 13. t. m., da so se odnošaji med Zedinjenimi državami in Mehiko zadnjih 24 ur izredno poostrili. Glasom brzojavnega poročila »Newyork Herald« iz Washingtona je prelom neizogiben. Ameriški častniki, ki so nastavljeni kot učitelji v raznih vojaških šolah, so dobili ukaz, da se pripravijo, da odidejo na mehikansko mejo. Vse kaže, da je vojna neizogibna. V provinci Chihuahua se baje sedaj mobilizira 25.000 pristašev mehikanskega predsednika Carranze.

Bolečine v obrazu nastanejo večinoma vsled prehlajenja. Odpraviti se morejo na enak način, kakor bolečine v udih. Toda to je pri obraznih bolečinah bolj komplicirano, ker sta krepka masaža kakor tudi topel zavoj težko izvedljiva. Tem bolj dobro došel je vsem, ki jih mučijo bolečine v obrazu, Fellerjev bolečine tolažeči rastlinski esenčni fluid z znamko „Elza-fluid“. Ker živahno pospešuje tok krvi, zadostuje že navadno vdrgnenje, da se odpravi obrazne bolečine. Tudi njegov posvežujoči dobri vonj in njegov živce pomirjajoči učinek naredi uporabo Elzafluida proti obraznim bolečinam posebno prijetno. Številni zdravniki in nad 100.000 zahvalnih pisem spričujejo dobrotvorni, bolečine tolažeči učinek tega priljubljenega domačega sredstva. 12 steklenic stane franko le 6 kron. Naročite ga pri E. V. Feller, Stubica, Elzatrž 334 Hrvatsko. Obenem naročite lahko tudi voljno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko „Elza-kroglice“, to dobro tek vzbujajoče sredstvo za želodec. 6 škatljic stane franko le 4 K 40 vin. To izvrstno domače sredstvo zamoremo priporočiti iz lastne izkušnje, ravno tako tudi mentolno stoglo zoper migreno.

Trst vedno prvi! Kakor čitamo, so v Trstu sprožili idejo, ustanoviti več ekonomičnih gostiln, v katerih bo omogočeno manj denarnim slojem, ki so zbog svojih in sedanjih razmer navezani na gostilniško hrano, se v teh težkih časih lažje prebiti. — Ta ideja se je pojavila že pred meseci pri nas, ki pa žal ni našla odmeva, znamenja, da pri nas ne razumevajo časa, še manj pa socialno smisel. — Kako krasno se čita: da te gostilne ne bodo nosila znamenja poniževalne karitativnosti, temveč dostojne socialne naprave. Tako v Trstu. A pri nas? Se še nič ne mudi, kaj ne, gospodje? . . .

Petrolejski milijonarji. Vsakdo se še spominja, kake strahovite cene je bilo minolo zimo plačevati za petrolej. Posledica tega so bili milijonski dobički, ki so izginili v žepe denarnih mogočnikov. Pripravljajo se pa še druge stvari. Vse očitneje se kaže, „da hoče delniška družba“ Fanto & Ko., ki je v tesni zvezi z „Bodenkreditanstalt“ osredotočiti v svojih rokah kar mogoče vrelcev in tovarov. „Tagespošta“ pravi, da je družba „Fanto & Ko.“ med vojno silno obogatela. Med vojno — ljudje dostikrat še jesti niso imeli, pa so morali petrolej tako drago plačati, da še nikoli kaj takega!

Nabrežina. Obrekuje se povsod, tako se širijo tudi tukaj razna obrekovanja čez moža, kateremu bi morali biti gotovi obrekovalci hvaležni, ne pa, da ga obrekujejo. Mož, ki je že toliko storil za tukajšnje železničarje, tega vendar ni zaslužil! Predbaciva se mu, da je kriv, da železničarji ne dobe moko itd. Lahko se reče, da če ne bi se on in nekaj drugih pobrigal za železničarje, bi bilo še slabše. Če pa slučajno nismo mogli dobiti od vojaške oblasti, tega vendar ni nihče kriv, najmanj pa on. Dostičnemu, ki trosi te neosnovane laži, bo še žal.

Iz Črne pri Prevaljah, Koroško. Utonil je v nedeljo Permaski hlapec Ivan Najovnik, ko je lovil ribe. Prijela ga je stara bolezen, (Fras) in ga vrgla v potok, našli so ga drugi dan zvečer in so ga spravili v mrtvašnico v Črno. — 16. t. m. je v Peci ponesrečil že 68 let stari drvar Peter Sveršina. Zrušili so se plohi, eden ga je zadel v levo nogo in ga težko poškodoval.

9. številka tabel s fotografijami neznanih umrlih vojakov in v spremstvu armade se nahajajočih civilnih oseb se je razposlala na vsa c. kr. okrajna glavarstva na Kranjskem, kjer je vsem prizadetim na vpogled.

Železniška nesreča. Na progi v Martinjem hribu pri Gor. Logatcu je hotel 17 letni Josip Mihevc, ko se je bližal osebni vlak. skočiti z delom delavcev čez tir, ali prijel ga je stroj in nekaj metrov vlekel s seboj. Mihevc je bil takoj mrtev.

Nesreča ali samoumor Na železniški progi med Lazami in Zalogom so našli v soboto povoženo 21letno Emo Baraga, ki je bila zaposlena v dolski barvarni. Ne ve se, ali se je zgodila nesreča ali samoumor.

Še tri leta vojne. Ruski poslanec Osnobišin, ki je došel v Haparando, pravi, da računajo Angleži, da bo vojna trajala še tri leta. On je mnenja, da se bo doba dume podaljšala do leta 1917., potem se bodo razpisale nove volitve, tudi če bi vojna do takrat še ne bila končana.

Novi francoski topovi. Zadnje dni je bil topovski boj pri Altkirchu zelo silen. Novi francoski 40 centimetrski topovi, delajo že nekaj dni v Vogezih ter se bore proti nemškimi težkim topovom.

Pomanjkanje vojakov na Francoskem. Francoski vojni minister je sporočil v vojnem odseku, da se ministrstvo že več tednov bavi z vprašanjem vpoklica starejših letnikov za etapno službo za fronto. Baje so dosepele sedaj zopet 4 brigade Avstralcev na Francosko ter že odšle na fronto.

Amerika protestira proti Angliji. Washingtonske brzojavke javljajo, da ameriška vlada pripravlja protest proti Angleški, ki zadržuje medikamente ameriškega Rdečega križa, namenjene v osrednji državi.

Pektenski ogenj pri Verdunu. Poročevalec lista »Times« poroča o bojih pri Verdunu: V Verdun prileti povprečno na dan 450 nemških krogel, včasih pa tudi 800 do 1000. Kakor da bi bile iz papirja se rušijo šestnadstropne hiše, kamor padejo nemške krogelje, ki prilete z brzino brzovlaka. Le v gradu, ki je takorekoč izsekan iz skal sredi Verduna, se nahaja še pove-ljujoči general s svojim štabom. Mesto je popolnoma izpraznjeno.

Prvi boji med Nemci in Portugalci. Uradno se javlja iz Laurence-Marquez: Nemci so napadli z dvema strojnica in s sto domačini 8. in 12. maja portugalsko postojanko Nhik ob reki Rowuma. Ta napad pa je bil odbit. — Portugalci so imeli enega mrtvega. Iz ostalega odseka Riorugo se poroča o streljanju s puškami. Izgube so na obeh straneh nizke.

Podporni sklad.

XVII. izkaz.

A. K. 20 vin., M. R. 20 vin., I. T. 20 vin., Z. B. 40 vin., F. L. 10 vin., skupaj K 1:10; prej izkazanih K 1781:93, skupaj torej K 1783:03.

Prispevke sprejema sodružica Alojzija Štebijeve, Ljubljana, Franca Jožefa cesta 5.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

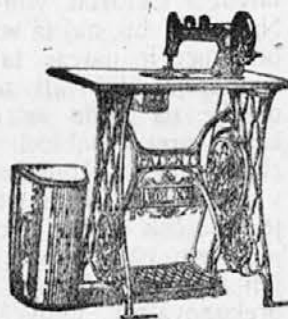
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stonj in franko.

Mama, daj Sida medu,

ki je najcenejša in najboljša jed s kruhom. Ceneno, izborno, okusno hranilo največje vrednosti je **Sida medu** napravljenega umetnega medu vas bo presenetila. Med je bil dosedaj predrag, sedaj je lahko v vsaki hiši vedno v zalogi in se uživa lahko vsaki dan, osobito kot **maža za kruh** namesto dragega surovega masla, s čimer se doseže jako znaten prihranek. Ena sama poskušnja Vas bo o tem prepričala. Nadomešča mnoga druga draga jedila. Vsaka gospodinja prihrani mnogo denarja.

En zavojček velja 35 vinarjev.

Dobiva se pri razpošiljalnici:

Josip Berdajs, Ljubljana 5. Zeljarska ulica.

6 zavojčkov Sida medu 2 kroni po povzetju ali če se vpošlje denar naprej.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V posloplju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Za člane:
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francišanska ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, bro- .. šur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Breskvar Viktor	1.—3. pop.		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Bock Emil očne in ušesne bol.	10—12	2—3	Frančišk. ul. št. 4. pritličje
Dr. Kraigher Alojzij	1.—3. pop.		Poljanska cesta 18/L.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglastnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih, Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščenina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Vojaški čevlji

za častnike in moštvo

se dobe v vsaki množini v zalogi tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana,
Breg št. 20.